

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีในมุมมองของผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชีขนาดย่อมที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง และเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงานด้านสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีขนาดย่อมที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากผู้ปฏิบัติงานที่มีระดับตำแหน่งตั้งแต่ระดับผู้ควบคุมงานสอบบัญชีขั้นต้นขึ้นไป จำนวน 400 ราย และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 204 ราย คิดเป็นร้อยละ 51 ของแบบสอบถามที่จัดส่งทั้งหมด แล้วนำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการ Cross tab กับอายุ ระดับการศึกษา การมีใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ตำแหน่งงานในปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงานสอบบัญชี โดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ยเลขคณิต สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีอายุน้อยกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.08 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 71.08 ไม่มีใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชี คิดเป็นร้อยละ 64.22 มีตำแหน่งงานเป็นพนักงานตรวจสอบอาวุโส คิดเป็นร้อยละ 41.18 มีประสบการณ์การทำงานสอบบัญชี 3-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.24

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านต่างๆ ที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี

ความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นต่อความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.66) โดยมีความ

คิดเห็นต่อความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับดังนี้ ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์ จริยธรรม และทัศนคติที่ดีต่อการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของการควบคุมภายใน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.82) รองลงมากิจการมีนโยบายและกระบวนการควบคุมภายในและนำไปปฏิบัติอย่างทั่วถึง อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.72) และกิจการมีการติดตามและประเมินผลการควบคุมภายในอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.69)

ความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี จำแนกตามอายุพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี อายุมากกว่า 30-35 ปี อายุมากกว่า 35-40 ปี อายุมากกว่า 40 ปี มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี จำแนกตามการมีใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้ไม่มีใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี จำแนกตามตำแหน่งงานในปัจจุบันพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งเป็นหุ้นส่วน ผู้จัดการ สายตรวจสอบ หัวหน้าสายตรวจสอบ และพนักงานตรวจสอบอาวุโส มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี จำแนกตามประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีมากกว่า 3-5 ปี ประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีมากกว่า 5-10 ปี ประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีมากกว่า 10-15 ปี และประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีมากกว่า 15 ปี มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

บทบาทและการกำกับดูแลของสภาวิชาชีพบัญชีที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี
 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทและการกำกับดูแลของสภาวิชาชีพบัญชีที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.44) โดยมีความคิดเห็นต่อบทบาทและการกำกับดูแลของสภาวิชาชีพเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับดังนี้ มาตรฐานการบัญชีมีเนื้อหายากต่อการทำความเข้าใจและมีตัวอย่างประกอบน้อย อยู่

ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60) รองลงมาเป็นการอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเพียงพอเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.46) และมีการกำหนดบทลงโทษและการลงโทษอย่างจริงจังตามพ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี พ.ศ.2547 อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.45)

บทบาทและการกำกับดูแลของสภาวิชาชีพบัญชีที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี จำแนกตามอายุพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี อายุมากกว่า 30-35 ปี มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางยกเว้น ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุมากกว่า 35-40 ปี อายุมากกว่า 40 ปี มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

บทบาทและการกำกับดูแลของสภาวิชาชีพบัญชีที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและปริญญาเอก มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางยกเว้น ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาโท มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

บทบาทและการกำกับดูแลของสภาวิชาชีพบัญชีที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี จำแนกตามการมีใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และผู้ที่ไม่มีใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

บทบาทและการกำกับดูแลของสภาวิชาชีพบัญชีที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี จำแนกตามตำแหน่งงานในปัจจุบันพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งเป็นหุ้นส่วน ผู้จัดการสายตรวจสอบ และพนักงานตรวจสอบอาวุโส มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางยกเว้น หัวหน้าสายตรวจสอบ มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

บทบาทและการกำกับดูแลของสภาวิชาชีพบัญชีที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี จำแนกตามประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีมากกว่า 3-5 ปี ประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีมากกว่า 5-10 ปี ประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีมากกว่า 10-15 ปี และประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีมากกว่า 15 ปี มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับระดับปานกลาง

การควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.48) โดยมีความคิดเห็นต่อการควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับดังนี้ มีการจัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ของผู้ช่วยผู้สอบบัญชี อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.71) รองลงมาเป็นการสรรหาบุคลากร การกำหนดคุณสมบัติ แนวทางในการประเมินบุคลากรในแต่ละระดับ และจัดการทรัพยากรบุคคล อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61) และมีการกำหนดระยะเวลาในการรวบรวมหลักฐานของแต่ละงานให้เสร็จก่อนการออกรายงานการสอบบัญชี อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.50)

การควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี จำแนกตามอายุพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี อายุมากกว่า 35-40 ปี และอายุมากกว่า 40 ปี มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางยกเว้น ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุมากกว่า 30-35 ปี มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

การควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และปริญญาเอก มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางยกเว้น ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาโท มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

การควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี จำแนกตามการมีใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากยกเว้น ผู้ที่ไม่มีใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

การควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี จำแนกตามตำแหน่งงานในปัจจุบันพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งเป็นหุ้นส่วน หัวหน้าสายตรวจสอบ และพนักงานตรวจสอบอาวุโส มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางยกเว้น ผู้จัดการสายตรวจสอบ มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

การควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี จำแนกตามประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีมากกว่า 3-5 ปี และประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีมากกว่า 15 ปี มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางยกเว้น ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีมากกว่า 5-10 ปี และประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีมากกว่า 10-15 ปี มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คุณลักษณะและการปฏิบัติงานของทีมงานตรวจสอบที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะและการปฏิบัติงานของทีมงานตรวจสอบที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.76) โดยมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะและการปฏิบัติงานของทีมงานตรวจสอบเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย

สูงสุด 3 ลำดับดังนี้ มีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาเกี่ยวกับธุรกิจที่ตนปฏิบัติงานสอบบัญชีอย่างเพียงพอ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93) รองลงมา มีการควบคุมและสอบทานงานสอบบัญชีอย่างละเอียด มีความรู้ความสามารถด้านการสอบบัญชี มาตรฐานการบัญชี และข้อกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.86) และมีจริยธรรมและปฏิบัติงานสอบบัญชีเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.82)

คุณลักษณะและการปฏิบัติงานของทีมงานตรวจสอบที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีจำแนกตามอายุพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี อายุมากกว่า 35-40 ปี อายุมากกว่า 30-35 ปี และอายุมากกว่า 40 ปี มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คุณลักษณะและการปฏิบัติงานของทีมงานตรวจสอบที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และปริญญาโท มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากยกเว้น ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาเอก มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

คุณลักษณะและการปฏิบัติงานของทีมงานตรวจสอบที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีจำแนกตามการมีใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และผู้ที่ไม่มีใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คุณลักษณะและการปฏิบัติงานของทีมงานตรวจสอบที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีจำแนกตามตำแหน่งงานในปัจจุบันพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งเป็นผู้จัดการสายตรวจสอบ หัวหน้าสายตรวจสอบ และพนักงานตรวจสอบอาวุโส มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากยกเว้น หน้าที่ส่วนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

คุณลักษณะและการปฏิบัติงานของทีมงานตรวจสอบที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีจำแนกตามประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีมากกว่า 3-5 ปี ประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีมากกว่า 5-10 ปี ประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีมากกว่า 10-15 ปี และประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีมากกว่า 15 ปี มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

แรงกดดันด้านเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อแรงกดดันด้านเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75) โดยมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะและการปฏิบัติงานของทีมงานตรวจสอบเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ ระยะเวลาที่ถูกกำหนดในการปฏิบัติงานสอบบัญชีมีผลต่อการปฏิบัติงานและความรู้สึของผู้ช่วย

ผู้สอบบัญชี การปฏิบัติงานตรวจสอบให้เสร็จตามประมาณการเวลาที่กำหนดมีผลต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐานและวิธีการตรวจสอบ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.80) และมีการใช้เวลาบางขั้นตอนเกินกำหนดอาจใช้เวลาในการตรวจสอบขั้นตอนอื่นให้น้อยลง อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64)

แรงกดดันด้านเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีจำแนกตามอายุพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี อายุมากกว่า 35-40 ปี อายุมากกว่า 30-35 ปี และอายุมากกว่า 40 ปี มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

แรงกดดันด้านเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และปริญญาโท มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากยกเว้น ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาเอก มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

แรงกดดันด้านเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีจำแนกตามการมีใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และผู้ที่ไม่มีใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

แรงกดดันด้านเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีจำแนกตามตำแหน่งงานในปัจจุบันพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งเป็นหุ้นส่วน ผู้จัดการสายตรวจสอบ หัวหน้าสายตรวจสอบ และพนักงานตรวจสอบอาวุโส มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

แรงกดดันด้านเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีจำแนกตามประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีมากกว่า 3-5 ปี ประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีมากกว่า 5-10 ปี ประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีมากกว่า 10-15 ปี และประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีมากกว่า 15 ปี มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ

จากผู้ตอบแบบสอบถาม ได้เสนอแนะว่า การรับงานตรวจสอบที่ไม่เหมาะสม (จำนวน 7 ราย) ความซื่อสัตย์และการเปิดเผยข้อมูลของผู้บริหาร (จำนวน 3 ราย) การสื่อสารและสรุปผลงานของผู้ช่วยผู้สอบบัญชี (จำนวน 1 ราย) มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีในมุมมองของผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชีขนาดย่อมที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สุกักตรงโยธิน (2550) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยภายนอกที่อาจจะมีผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชีในมุมมองของผู้สอบบัญชีที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ปัจจัยด้านลูกค้า ในด้านความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในมีผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชีในระดับมาก

2. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทและการกำกับดูแลของสภาวิชาชีพบัญชีที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ สุกักตรงโยธิน (2550) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยภายนอกที่อาจจะมีผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชีในมุมมองของผู้สอบบัญชีที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ปัจจัยด้านสภาวิชาชีพบัญชีมีผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชีในระดับมาก เนื่องจากประชากรศึกษาของสุกักตรงโยธิน (2550) ใช้กลุ่มประชากรที่เป็นผู้สอบบัญชีที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในขณะที่การศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มประชากรที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชีขนาดย่อมที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ จักรพงษ์ รัตนะ (2547) ที่ศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของสำนักงานสอบบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการภายในของสำนักสอบบัญชีที่มีผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง

4. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะและการปฏิบัติงานของทีมตรวจสอบที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ พรพิมล เหล่านภากุล (2547) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความเสี่ยงจากการตรวจไม่พบข้อผิดพลาดในการสอบบัญชีภายใต้มาตรการปรับเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของ Sarbanes – Oxley Act ในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีมีผลต่อความเสี่ยงจากการตรวจ

ไม่พบข้อผิดพลาดในการสอบบัญชี และสอดคล้องกับสุกานดา มีสกวันวงศ์ (2550) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยภายในที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชีในมุมมองระดับผู้ช่วยผู้จัดการงานสอบบัญชีขึ้นไปของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 แห่ง พบว่า คุณลักษณะและการปฏิบัติงานของ ทีมงานตรวจสอบมีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชีในระดับมาก

5. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อแรงกดดันด้านเวลาที่ใช้ในการ ตรวจสอบที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ นลินรัตน์ เเด่นดอนทราย (2547) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ทำให้คุณภาพงานสอบ บัญชีลดลงในมุมมองของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีและผู้จัดการงานสอบบัญชี พบว่า การรับรู้ถึงแรงกดดัน ทางเวลามีผลต่อพฤติกรรมที่ทำให้คุณภาพงานสอบบัญชีลดลงในระดับมาก

ข้อค้นพบ

จากการศึกษาเรื่องความคิดเห็นต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีในมุมมองของ ผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชีขนาดย่อมที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการ กำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีข้อค้นพบในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ผลสรุปความคิดเห็นด้านต่างๆ ที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี ดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 38 สรุปความคิดเห็นด้านต่างๆ ที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี

ความคิดเห็นในแต่ละด้านที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี	ค่าเฉลี่ยโดยรวม
1. คุณลักษณะและการปฏิบัติงานของทีมงานตรวจสอบ	3.76
2. แรงกดดันด้านเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบ	3.75
3. ความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน	3.66
4. การควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชี	3.48
5. บทบาทและการกำกับดูแลของสภาวิชาชีพบัญชี	3.44

จากตารางที่ 38 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในด้านต่างๆ ที่มี ผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ คุณลักษณะและการปฏิบัติงาน ของทีมงานตรวจสอบ (ค่าเฉลี่ย 3.76) แรงกดดันด้านเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบ (ค่าเฉลี่ย 3.75) ความมี ประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน (ค่าเฉลี่ย 3.66) การควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชี (ค่าเฉลี่ย 3.48) และบทบาทและการกำกับดูแลของสภาวิชาชีพ (ค่าเฉลี่ย 3.44)

ตารางที่ 39 สรุปความคิดเห็นต่อองค์ประกอบย่อยในด้านต่างๆ ที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงสุด

องค์ประกอบย่อย	ด้าน	ค่าเฉลี่ย
1. มีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาเกี่ยวกับธุรกิจที่ตนปฏิบัติงานสอบบัญชีอย่างเพียงพอ	คุณลักษณะและการปฏิบัติงานของทีมตรวจสอบ	3.93
2. มีการควบคุมและสอบทานงานสอบบัญชีอย่างละเอียด	คุณลักษณะและการปฏิบัติงานของทีมตรวจสอบ	3.86
3. มีความรู้ความสามารถด้านการสอบบัญชีมาตรฐานการบัญชี และข้อกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	คุณลักษณะและการปฏิบัติงานของทีมตรวจสอบ	3.86
4. ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์ จริยธรรม และทัศนคติที่ดีต่อการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของการควบคุมภายใน	ความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน	3.82
5. มีจริยธรรมและปฏิบัติงานสอบบัญชีเชิงผู้ประกอบวิชาชีพ	คุณลักษณะและการปฏิบัติงานของทีมตรวจสอบ	3.82

จากตารางที่ 39 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบย่อยในด้านต่างๆ ที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 ลำดับ ดังนี้ มีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาเกี่ยวกับธุรกิจที่ตนปฏิบัติงานสอบบัญชีอย่างเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 3.93) มีการควบคุมและสอบทานงานสอบบัญชีอย่างละเอียด มีความรู้ความสามารถด้านการสอบบัญชีมาตรฐานการบัญชี และข้อกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 3.86) ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์ จริยธรรม และทัศนคติที่ดีต่อการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของการควบคุมภายใน (ค่าเฉลี่ย 3.82) และมีจริยธรรมและปฏิบัติงานสอบบัญชีเชิงผู้ประกอบวิชาชีพ (ค่าเฉลี่ย 3.82)

ตารางที่ 40 สรุปความคิดเห็นต่อองค์ประกอบย่อยในด้านต่างๆ ที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีเรียงลำดับตามเฉลี่ยน้อยสุด

องค์ประกอบย่อย	ด้าน	ค่าเฉลี่ย
1. มีการลงโทษทางวินัยต่อผู้ที่ไม่สามารถปฏิบัติตามนโยบาย และขั้นตอนของสำนักงาน	การควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชี	3.18
2. มีการเผยแพร่มาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชีให้แก่ผู้ประกอบการวิชาชีพเพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	บทบาทและการกำกับดูแลของสภาวิชาชีพบัญชี	3.26
3. มีผู้ทำหน้าที่สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีโดยเป็นผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานที่ตรวจสอบ	การควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชี	3.41
4. กิจการมีระบบสารสนเทศและการสื่อสารภายในให้แก่ผู้ใช้ข้อมูลอย่างเพียงพอและเหมาะสมทันต่อการปฏิบัติงาน	ความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน	3.44
5. มีการกำหนดบทลงโทษและการลงโทษอย่างจริงจังตามพ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547	บทบาทและการกำกับดูแลของสภาวิชาชีพบัญชี	3.45

จากตารางที่ 40 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบย่อยในด้านต่างๆ ที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยน้อยสุด 5 ลำดับ ดังนี้ มีการลงโทษทางวินัยต่อผู้ที่ไม่สามารถปฏิบัติตามนโยบาย และขั้นตอนของสำนักงาน (ค่าเฉลี่ย 3.18) มีการเผยแพร่มาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชีให้แก่ผู้ประกอบการวิชาชีพเพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง (ค่าเฉลี่ย 3.26) มีผู้ทำหน้าที่สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีโดยเป็นผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานที่ตรวจสอบ (ค่าเฉลี่ย 3.41) กิจการมีระบบสารสนเทศและการสื่อสารภายในให้แก่ผู้ใช้ข้อมูลอย่างเพียงพอและเหมาะสมทันต่อการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.44) และมีการกำหนดบทลงโทษและการลงโทษอย่างจริงจังตามพ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี พ.ศ.2547 (ค่าเฉลี่ย 3.45)

2. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทและการกำกับดูแลของสภาวิชาชีพบัญชีที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาส่วนประกอบย่อยแต่ละส่วนพบว่ามาตรฐานการบัญชีมีเนื้อหาหายากต่อการทำความเข้าใจ และมีตัวอย่างประกอบน้อย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาส่วนประกอบย่อยแต่ละส่วนพบว่า มีการสรรหาบุคลากร การกำหนดคุณสมบัติ แนวทางในการประเมินบุคลากรในแต่ละระดับ และจัดการทรัพยากรบุคคล และมีการจัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้สอบบัญชี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

4. ความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในที่มีผลต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีเมื่อจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา การมีใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ตำแหน่งงานในปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงานสอบบัญชี พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากเหมือนกัน แสดงว่าผู้ปฏิบัติงานให้ความสำคัญกับความมีประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายใน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ที่ได้จากศึกษา เรื่องความคิดเห็นต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีในมุมมองของผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชีขนาดย่อมที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทำให้เกิดข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ผู้สอบบัญชีควรให้ความสำคัญกับความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในเกี่ยวกับเรื่องผู้บริหารมีความซื่อสัตย์ จริยธรรม และทัศนคติที่ดีต่อการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของการควบคุมภายในเป็นลำดับแรก หากผู้บริหารมีขาดความซื่อสัตย์ปิดบังไม่เปิดเผยข้อมูลที่ไม่แสดงในงบการเงินให้ผู้สอบบัญชีทราบ

2. สภาวิชาชีพบัญชีเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลผู้ประกอบการวิชาชีพให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ ควรเพิ่มบทบาทในการเผยแพร่มาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชีให้แก่ผู้ประกอบการวิชาชีพ การอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชี และการกำหนดบทลงโทษและการลงโทษอย่างจริงจังตามพ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี พ.ศ.2547 ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานสอบบัญชีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชีในการปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนด

3. การควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีควรคำนึงถึงเรื่อง การสรรหาบุคลากร การกำหนดคุณสมบัติ แนวทางในการประเมินบุคลากรในแต่ละระดับ และจัดการทรัพยากรบุคคล

การจัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพราะการมีบุคลากรที่มีคุณภาพสูงจะเป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสอบบัญชี

4. ผู้สอบบัญชีควรพิจารณาถึงคุณลักษณะและการปฏิบัติงานของทีมนตรวจสอบ เพื่อให้งานสอบบัญชีมีความเสี่ยงในการสอบบัญชีอยู่ในระดับต่ำ โดยพิจารณาเรื่องจริยธรรมการปฏิบัติงานสอบบัญชีกับผู้ประกอบวิชาชีพ การวางแผนการตรวจสอบ การควบคุมและสอบทานงานสอบบัญชีอย่างละเอียด ความรู้ความสามารถด้านต่างๆ ความรู้ความเข้าใจเนื้อหาเกี่ยวกับธุรกิจ ความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและเฉพาะอุตสาหกรรม

5. การกำหนดประมาณระยะเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบควรพิจารณาถึงความเหมาะสมที่ผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบสามารถปฏิบัติได้จริงเพราะพนักงานสอบบัญชีอาจพยายามใช้เวลาตรวจสอบให้อยู่ในประมาณการที่กำหนดไว้โดยปฏิบัติขั้นตอนตรวจสอบไม่ครบตามที่กำหนด จะทำให้ผู้สอบบัญชีมีความเสี่ยงจากการตรวจสอบที่มากขึ้นและมีผลกระทบต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี

ข้อจำกัดในการศึกษา

1. การศึกษานี้เป็นการสำรวจเกี่ยวกับความคิดเห็นเป็นเรื่องนามธรรมไม่สามารถหาตัววัดได้อย่างชัดเจน ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจึงขึ้นอยู่กับความคิดเห็นซึ่งอาจทำให้ผลการศึกษาเปลี่ยนแปลงไปตามกลุ่มตัวอย่างและสภาพแวดล้อมของแต่ละสำนักงานสอบบัญชี

2. การศึกษาครั้งนี้ ดำรงจากความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชีขนาดย่อมที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยผู้ปฏิบัติงานมีระดับตำแหน่งตั้งแต่ระดับผู้ควบคุมงานสอบบัญชีขึ้นไป ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่ม ผลของการศึกษาจึงอาจไม่สามารถนำไปใช้กับผู้ปฏิบัติงานสอบบัญชีที่สังกัดสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่หรือกลุ่มสำนักงานสอบบัญชีอื่นได้เนื่องจากมีสภาพแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสียแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษา ความคิดเห็นต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีในมุมมองของผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชีขนาดย่อมที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นการศึกษาความคิดเห็นต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีเฉพาะกลุ่ม เพื่อให้ทราบถึงความเสี่ยงในการสอบบัญชีให้ครอบคลุมมากขึ้นควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มอื่น เช่น กลุ่มของสำนักงานบัญชีขนาดเล็ก หรืออาจจะศึกษาเชิงลึกในแต่ละด้านเพื่อทำให้ทราบเกี่ยวกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีมากขึ้น เช่น ศึกษาจากลักษณะประเภทธุรกิจ ความซับซ้อนของระบบบัญชีของกิจการที่ตรวจสอบ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved